

УДК 17:821.111УАЙЛЬД

Бережна О. О.¹

Распутько О. Ю.²

¹ ст. викл. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. ГФ-327 НУ «Запорізька політехніка»

ГЕДОНІЗМ ТА ЙОГО ВІДОБРАЖЕННЯ В ТВОРАХ ОСКАРА УАЙЛЬДА

Гедонізм – філософський напрям етики, який вважає радість від фізичного задоволення вищим благом і умовою щастя у житті. Поняття гедонізму (у визначенні Епікура) використовується для опису матеріально орієнтованого, корисливого погляду на життя [2, с. 341].

Людина наділена почуттям прекрасного. Як фізіологічно, так і психологічно вона прагне до насолоди, задоволенню своїх потреб і бажань. Це природно і зрозуміло. Однак існує великий ризик переступити ту хитку грань, де закінчується прийнятне і, якщо так можна сказати, нормальне, і починається те, що вже іменується гріхом, пороком. У всі часи людина прагнула до насолоди, життю в своє задоволення. Але релігійні, моральні догмати обмежували таку особистість в цьому бажанні, звідси впливав громадський осуд, муки совісті і як зовнішні, так і внутрішні протиріччя і розбіжності.

Основними рисами життя гедоніста виступають: 1) прагнення до отримання життєвих благ (матеріальних і душевних); розширення рамок особистої свободи аж до вседозволеності; уникнення небезпек; ігнорування цивільного і особистого боргу, якщо він обмежує бажання людини; небажання докладати до справи зайві зусилля (до навчання, розвитку, вирішення конфліктних ситуацій і т.п.) [2, с. 447].

Уайльд писав: «Гедонізм цей буде вдаватися до послуг інтелекту, але ніякими теоріями або навчаннями не стане підміняти різноманітний досвід пристрастей. У нашому житті не повинно бути місця аскетизму, що умиртворює почуття, так само як і грубій розпусті, що притупляє їх. Гедонізм навчить людей в усій повноті переживати кожную мить життя, бо й саме життя – лише перехідна мить». Автор викладає ідеї гедонізму через теоретика лорда Генрі, а Доріан втілює їх у життя. У Генрі Уоттона немає мети фізично розбестити Доріана, тому що це знищить його красу. Він навмисно робить все, щоб зберегти прекрасний вид юнака. Перше, що він робить – переконує друга в важливості молодості. Уайльд, працюючи над своїм романом, не знав, до якого висновку він прийде, але, тим не менше, зрозумівши, що егоїстичному гедонізму немає в світі місця, він вбиває свого героя. Завдяки всім цим прикладам ми переконуємося, що «Портрет Доріана Грея» вміщує в собі практично всі риси гедонізму.

У «Портреті Доріана Грея» Уайльд показав свою концепцію людини, в душі якого – і пекло, і рай. У романі двійником головного героя стає його портрет. Сам Доріан називає портрет «своїм щоденником». Фабульні кордони роману обумовлені періодом цього подвійного життя людини і його зображення на полотні: розповідь про першу зустріч Доріана і лорда Генрі в студії Безіла Холлуорда в день завершення роботи над портретом – своєрідний пролог до дії, епізод, в якому троє слуг Грея, які увійшли в кімнату, побачили труп потворного старого біля портрету прекрасного юнака, — лаконічний епілог [1, с. 112].

Втім, в романі Уайльда випробуванню піддається навіть не сам герой як особистість або психологічний тип, а його світогляд, його ідеологічна програма – «новий гедонізм» – філософський принцип, згідно з яким добро визначається як те, що є насолодою і звільнено від страждання, а зло як те, що викликає страждання. Лорд Генрі Уоттон залишається в романі лише ідеологом, а діючим протагоністом виявляється його учень, який живе за програмою, складеною вчителем.

«Мета життя – розвиток власного «я». Повністю реалізувати своє ество – ось для чого існує кожен з нас» – переконує Доріана Грея лорд Генрі. Але подальше життя Доріана є не розкриттям сутності людини, портрет якого намалював художник, а перетворюванням його душі, що відображається на полотні. Це перетворювання і призводить до тієї втрати цілісності, яку помічає навіть лорд Генрі. Спосіб життя Доріана Грея – аморальний і розпусний, і лише привабливість і дивна незгасна краса цієї людини не дозволяють суспільству остаточно відвернутися від нього. Змінюється портрет, стаючи ще більш потворним, але про це не знає ніхто крім самого Грея: він старанно ховає портрет у затишній кімнаті свого будинку. Безіл, Лорд Генрі, проповідуючи гедонізм, нестриманий егоїзм і аморальність, повільно отруює душу Доріана, його грішне «я»: «Багато років тому, – коли я був ще зеленим хлопцем ... ви побачили мене. Ви лестили мені і навчили пишатися своєю красою. Одного разу ви познайомили мене зі своїм другом, і він пояснив мені, яке це диво – юність, і тоді ж ви закінчили мій портрет, який відкрив мені інше диво – красу» [3, с. 277].

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Соколянський, М. Г. Оскар Уайльд: Очерк творчества [Текст] / М. Г. Соколянський. – К. : Лыбидь, 1990.–199 с.
2. Гедонізм // Філософський енциклопедичний словник [Текст] / В. І. Шинкарук та ін. – Київ : Інститут філософії імені Григорія Сковороди НАН України: Абрис, 2002. –42 с.
3. Уайльд, О. Портрет Доріана Грея [Текст] / О. Уайльд. – Спб.: Азбука Классика, 2011. – 320 с.